

Entre els amics catalans que tinc a Mèxic, hi figura en un lloc molt especial dels meus afectes el pintor Joan Giménez. Ens escrivim de tant en tant, i fa pocs dies en Giménez em va enviar un retall del diari *Novedades*, del dia 30-III-91, on, en un article d'Hilario Salazar, es comenta l'exposició d'art català que formava part dels actes amb motiu de la visita del president Jordi Pujol a Mèxic. En la mostra esmentada, hi havia obres de la més rigorosa última hora al nostre país, d'aquestes que fluctuen entre la pintura, l'escultura, la música de les esferes i el noble esport de veure qui la fa més grossa: "Aquí en Mèxic^o parecia haberse superado ya esa etapa", com si ignorés que es tracta d'una etapa incombustible, amb una immortalitat qui sap si deguda a pactes amb el diable, a la manera del doctor Faust. No es pot dir que no se li notin els anys, perquè se li noten, però es defensa amb una coqueteria senil que encara té grans admiradors.

En Joan Giménez ha tingut la gentilesa d'enviar-me fotocòpia d'un escrit meu, publicat d'una manera gairebé clandestina a Mèxic, ara fa trenta-tres anys en punt. N'imprimia una cinquantena de còpies i les repartia gratuïtament entre els amics, un pecat de joventut per al qual demano indulgència. En l'exemplar que esmento, em referia a una conversa sostinguda amb en Joan Giménez, en el curs de la qual ell preguntava quin futur es podia esperar per a l'art no figuratiu, sobretot el de la pura abstracció. Em permeto de reproduir la meua resposta: "Vaig contestar-li que em semblava a mi que arribaríem, en un

EL DAVANTAL DE PERE CALDERS

Ara fa 33 anys

termini més o menys llarg, a la pintura mental, que prescindiria no tan sols de la més lleu servitud imitativa, sinó de tota dependència de la matèria. El buit absolut, el buit en el sentit físic, preservaria l'obra d'art de tota contaminació grollera i entre l'artista i el seu públic s'establiria una comunió ideal, perfecta, sense el risc de les interpretacions. La pintura ja no seria més davant dels ulls, sinó davant de l'esperit, ella sola amb l'ànima, sense haver de rendir comptes tangibles a ningú. I el cas és que ja s'ha celebrat a París, fa poques setmanes [l'any 1958], la primera exposició de pintura sense quadres. Yves Klein, un minyó amb barba espessa i americana de vellut, ha invitat la gent a visitar una sala nua, amb les parets blanques, sense res. Res, vull dir, des d'un punt de vista primari, ja que Yves Klein té, en càrrega intencional, una gran densitat. Els abstractes s'enfronten a aquest tombant històric sense armes, se'ls veu una mica perduts i esverats. Mentre els seus Estats Majors busquen la manera de fer el pròxim pas i reprendre la perduda iniciativa, les infanteries reaccionen d'una manera pobra, una mica infel·liç. «És una broma», diuen alguns... El dia de la inauguració, un ciutadà va acostar-se a Yves Klein i, amb ganes de comprar-me'l, amb un to murriesc, va preguntar-li: «I quantes obres heu exposat, mestre?» El pintor mentalista —em permeto d'ofèrir el qualificatiu als crítics—, que trepitjava un terreny ferm,

respongué sense girar-se: «Aquesta és una pregunta tan idiota com la que sovint s'adreça als abstractes inquirint què representen els seus quadres.» Tots els presents (cal tenir en compte que el primer dia desfilaren per l'exposició prop de dues mil persones) s'adonaren que l'art no figuratiu retrocedia de sobte per quedar en mans dels historiadors, com una mena de sobrant de guerra...

"... si bé és cert que en l'aspecte creador la pintura abstracta ha posat els pinzells en mans dels desheretats (usant, referida al talent, una frase grata als demagogs), un complicat sistema mercantil, que tria, consagra i fixa preus, deixa fora de l'abast popular peces considerades com a millors. Així subsistia encara una irritant limitació, una muralla que el mentalisme acaba d'enderrocar victoriosament. Perquè, tothom que ho desitgi de debò, podrà tenir algun Klein a casa seva sense afectar gens el seu pressupost familiar. És la grata sensació d'haver arribat a terme després d'un llarg viatge, o el moment dolcíssim en què s'esgota bonament un tema i ja es pot parlar d'una altra cosa."

Això ho deia jo —ho repeteixo— l'any 1958. Aparentment, m'equivocava, perquè es continua parlant del tema. Però no m'errava pas del tot, perquè ara, a les meves velleses, tinc la casa plena de Kleins. Alguns tenen un valor elevadíssim, però ideal, que és la manera més fina de considerar les coses.

Pere Calders